

Jeugdprostitutie: waar staan we, waar gaan we naartoe?

Het slotcongres van het Expertisepunt Jeugdprostitutie van MOVISIE had als thema: Jeugdprostitutie, waar staan we, waar gaan we naartoe? Het Expertisepunt Jeugdprostitutie bestaat vijf jaar. Tijdens het congres werd de balans opgemaakt: wat is er al, wat gaat goed, wat kan beter?

Tijdens een goed bezocht congres (220 deelnemers) werden er presentaties gegeven en werd de discussie met de zaal aangegaan. De deelnemers kwamen uit verschillende sectoren: van politie tot maatschappelijk werk, van beleidsmakers tot jeugdzorg, van onderwijs tot landelijke organisaties die zich bezighouden met het onderwerp, van GGD tot Meldpunten loverboys.

De dagvoorzitter, **Marieke Ridder- Wiskerke, programmaleider prostitutie bij Soa Aids Nederland/Aidsfonds**, leidde het congres in door de beleidsontwikkelingen die op dit moment een rol spelen aan te stippen, namelijk het wetsvoorstel voor de Wet Regulering Prostitutie, dat nu bij de Tweede Kamer ligt, de discussie over leeftijdsverhoging van prostitutie naar 21 jaar, de registratie van jeugdprostitutie en de Beleidsbrief van Bussemaker, waarin ook aandacht is voor seksuele dwang.

Meisjesprostitutie

In het ochtendprogramma stond meisjesprostitutie centraal.

Krachten bundelen: bittere noodzaak

Linda Terpstra, directeur van Fier Fryslân verrichtte in 2002 samen met Anke van Dijke een onderzoek naar de haalbaarheid van een Informatiepunt Jeugdprostitutie. In haar presentatie ging ze in op de vraag: waar staan we nu, zes jaar verder?

Mevrouw Terpstra concludeert dat er in de afgelopen jaren heel veel is gebeurd. Zo hebben haar eigen hulpverleningsorganisatie Fier Fryslân en collega-instellingen de signalen goed opgepakt en daar hun aanbod op afgestemd. Op sommige punten kan nog meer verbeterd worden. Zo is de registratie tot nu toe nog niet goed geregeld en heeft het veld een duidelijke spreekbuis nodig. Terpstra onderstreept dat de reguliere hulpverlening niet toereikend is voor de complexe problematiek van jeugdprostitutie en voor de onderliggende problematiek waarmee slachtoffers te maken hebben. De boodschap van mevrouw Terpstra is: Krachten bundelen blijft bittere noodzaak!

Ogen en oren van de politie

Cher Cruden, onderzoeker bij het team commerciële zedenzaken van de politie Utrecht, schetst enkele schrijnende gevallen van slachtoffers van jeugdprostitutie die zij in haar praktijk is tegengekomen. Het is heel moeilijk om jonge slachtoffers zo ver te krijgen dat ze naar de politie gaan. Een middel dat de politie kan inzetten bij het aanpakken van dit soort misstanden is dossiervorming. Alle informatie die de politie bereikt komt in een systeem, de '27-constructie': de ogen en oren van de politie.

Door als keten samen te werken en informatie te delen voor dossiervorming kan de politie zaken eerder oppakken. De politie kan dit niet alleen!

Eerst voelen waar je grens ligt

Heleen Haak, coördinator preventiewerk, en Pauline Papjes, preventiewerker gaan in op het werk en de producten van hun organisatie, het **Scharlaken Koord**. Zij ervaren de meerwaarde van het werken op de Wallen, midden tussen de prostituees. Dit roept nieuwsgierigheid en vragen op bij

meisjes, waardoor spontaan gesprekken ontstaan in de klas. Scharlaken Koord heeft het succesvolle programma Beware of loverboys, voor regulier onderwijs en onderwijs aan meisjes met een licht verstandelijke beperking, en het weerbaarheidsprogramma Love Limits, voor risicomeiden. Papjes: “Het is niet voldoende om een meisje aan te sporen om haar grenzen aan te geven. Ze moet eerst zelf voelen waar die grens ligt.” Tijdens de presentatie werd de nieuwe website gelanceerd: www.lovelimits.nl

Luciënne Prinssen, voorheen maatschappelijk werker Pretty Woman, nu: projectleider De Rading, liep tijdens haar werk als hulpverleenster bij Pretty Woman zelf tegen haar grenzen aan. Het werken bij PW was nieuw en onbekend, een andere wereld, vaak schokkend en heftig en met veel geweld. Aan de andere kant was het werken daar ook bijzonder, met een spannende doelgroep, een zoeken en ontdekken, jezelf ontwikkelen en thuis voelen. Prinssen deed een opvallende ontdekking: de kwaliteiten en valkuilen van de cliënte en van de hulpverlener liggen vaak niet zo ver van elkaar!! Ze besluit dan ook met enkele aanbevelingen. Zorg voor een goede uitwisseling met collega's, goede werkbegeleiding en goede zorg voor jezelf: ventileren, lachen, ontspannen, opladen. Let op secundaire traumatisering!

Zolang het klei is kun je het vormen

'Issy', een jonge man van Marokkaanse afkomst, besloot na de middagpauze het programmaonderdeel over meisjesprostitutie met een presentatie vanuit 'het circuit'. Hoewel hij zelf geen loverboy is werd hij wel in vertrouwen genomen door loverboys over hun achtergrond en werkwijze. Vaak afkomstig uit de armere wijken, uit gezinnen met problemen, vergapen ze zich aan mooie vrouwen, snelle auto's en heel veel geld. Issy is echter van mening dat deze jongens hun status en imago uit het geld halen, zonder dat belanden ze in een identiteitscrisis. Het zijn daardoor harde, goed georganiseerde criminelen die geen grenzen kennen. Issy: “Als je het probleem wilt aanpakken moet je ook naar deze jongens toegaan”.

Issy's presentatie maakt de tongen los. Zo luidt een vraag: “Wij als politie kunnen niet altijd de opsporing goed doen. Wat voor tips heb jij?” Antwoord van Issy: “Je moet er in een vroeg stadium bij zijn. Overall waar een rood licht brandt moet je gaan kijken.” Een docent aan een lerarenopleiding vraagt: “Wat vind je ervan dat staatssecretaris Bussemaker vindt dat er ook preventieprogramma's moeten komen voor jongens?” Issy: “Aparte preventieprogramma's voor jongens zijn prima. Zolang het klei is kun je het vormen. Als het hard is kun je het alleen kapotmaken.”

Lunchpauze

In de lunchpauze was er een informatiemarkt, waarop de volgende instellingen vertegenwoordigd waren: Prostitutie Maatschappelijk Werk Rotterdam, Stichting Het gewone leven, Meldpunt Kinderporno, CoMensha, Pretty Woman, Fier Fryslân, Scharlaken Koord en MOVISIE. Daarnaast was er tijd om te netwerken.

Jongensprostitutie

Tijdens het middagprogramma stond jongensprostitutie centraal.

Leeftijd is een beroepsgeheim

Dirk Korf, hoogleraar Criminologie Universiteit van Amsterdam, ging in op de uitkomsten van het onlangs afgeronde onderzoek 'Verborgene werelden', dat hij samen met een onderzoeksgroep van het Bongor Instituut verrichtte. In de presentatie richt hij zich op het onderdeel veldonderzoek naar jongensprostitutie.

Het onderzoek vond plaats in Amsterdam en Twente. In acht maanden tijd werden er 44 jongens gevonden. De onderzoekers kozen voor een indeling van de jongens in professionals, avonturiers en slachtoffers.

De onderzoekers concluderen dat de gangbare schattingen over jongensprostitutie in twijfel te trekken zijn. De minderjarige jongens die zij in hun onderzoek vonden zijn veruit in de minderheid. Ook doen veel jongens zich jonger voor dan ze in werkelijkheid zijn. Het viel de onderzoekers op dat veel van de jongens uit het onderzoek contact hebben gehad met de hulpverlening, de GGZ, een psycholoog. Ook gingen ze bijna allemaal naar de soa-poli. Die hulpverlening bestond bijna nooit uit speciale voorzieningen, en hulpverleners waren bijna nooit op de hoogte van het feit dat hun cliënt betaalde seks had.

Vraag uit de zaal: "Hebben de jongens aangegeven welke hulp ze zouden willen hebben?"

Antwoord: "De jongens hebben zowel algemene problemen als zwaar psychiatrische problemen. Sommigen van hen willen hulp bij praktische zaken als het regelen van geldzaken, oplossen van schulden en regelen van onderdak. Ook is het voorgekomen dat een jongen door de hulpverlening in contact is gebracht met een groep van jonge homoscholieren / -studenten."

Waar kunnen we seks hebben?

Mariëlle Nollen, projectcoördinator jongerenwerk Humanitas Eindhoven, gaat in op het project 'Gevaarlijke liefde': zij geeft samen met mbo-jongeren voorlichting op scholen.

Zij deed ook veldonderzoek naar het bestaan van jongensprostitutie. Hiervoor gaf ze mbo-studenten de boodschap mee: ga eens na of je jongensprostitués kunt vinden. Na een eerste aftasten van de manieren waarop zij het beste te werk konden gaan, bleek het internet een zeer snelle vindplaats te zijn. Meisjes gaven zich uit voor jongens van 15. Nollen: "De meisjes kwamen geschokt bij mij. Mannen wilden meteen seks voor geld. Ze vroegen niet naar hobby's, maar meteen: waar kunnen we seks hebben?"¹

Mevrouw Nollen stelt voor een databank te maken met casussen van jongensprostitutie. Aan de hand van vragen kunnen mensen die met (mogelijk) minderjarige jongensprostitués in aanraking komen de casus melden en deze laten opnemen in de databank, zodat deze jongens zichtbaarder worden.

Er ontstaat een natuurlijk gesprek

Nicole Buis en Dennis Krob van Prostitutie Maatschappelijk Werk Rotterdam werken met alle mensen die met seks hun geld verdienen. Zij zien prostitutie als een gewoon beroep, mits het vrijwillig gebeurt. In hun presentatie gaan ze vooral in op het werken met jongens in de prostitutie. PMW Rotterdam doet veldwerk op locatie, bijvoorbeeld in parken. Daarnaast zoeken ze mensen op via internet. Nicole Buis: "Er is een tijd geweest dat we ze een beetje kwijt waren. Maar we kwamen er al snel achter: die jongens zijn helemaal niet kwijt: ze zijn op internet!"

Jongens hebben te maken met het taboe op seks met mannen en het taboe om hun lichaam te verkopen. Via internet werken ze op een anonieme en vrijblijvende manier.

PMW dringt zich niet op, maar zoekt contact door te reageren op advertenties en door chatgesprekken. In de presentatie laten Nicole en Dennis zien hoe dat gaat. Eerst vertellen ze kort wie ze zijn, en vervolgens proberen ze een gesprek aan te gaan. Dit doen ze in de taal van het internet en door aan te sluiten bij de doelgroep en het profiel dat iemand van zichzelf heeft aangemaakt. Woorden als "prostitutie" en verwijzingen naar "zielige gevallen" zijn taboe. Op die manier proberen ze de drempel weg te halen en een natuurlijk gesprek op gang te brengen.

¹ De resultaten zijn te vinden in het tijdschrift Cover: tijdschrift van Humanitas Eindhoven. Themanummer jongensprostitutie, nr. 3, februari 2008.

Vraag vanuit de zaal: "Gaan jullie altijd met z'n tweeën de jongens opzoeken tijdens het veldwerk?"
Antwoord Nicole Buis: "Ja, dus combinatie vrouw - man. Ik heb nooit gemerkt dat dit een bedreiging opleverde of dat het nadelig zou werken."

Vraag vanuit de zaal: "Is de chatsessie met cliënten openbaar?"
Antwoord: "Nee, dit is een privégesprek. De gesprekken worden wel anoniem opgeslagen voor de informatie."

De weg er naartoe is het aller-pijnlijkst

Lou Repetur, senior projectleider huiselijk en seksueel geweld MOVISIE, is hekkensluiter. Zij gaat in op de vraag: Waar gaan we naar toe?

Lou Repetur: "Getuige de volle zaal leeft deze problematiek nog steeds. Voor meisjesprostitutie geldt misschien zelfs dat er een teveel aan sense of urgency is. Voor jongens is dit nog niet genoeg. Neem het geval van de jongen van 16 jaar die ontmaagd werd door zijn lerares van 28 jaar. De politie reageerde nogal laconiek. Maar wat als het omgekeerde gebeurd was: een jong meisje en een oudere leraar? Zie daar de dubbele moraal." "We hoeven dit soort gevallen niet te problematiseren: het mag gewoon niet. Ook niet als jongens dit zelf experimenteergedrag noemen."

Daarna gaat Lou in op samenhangende ontwikkelingen. Zo is er de kwestie van het ophogen van de leeftijd naar 21 jaar. Als exploitant van een bordeel moet je 21 jaar zijn. Waarom als prostitué dan wel die grens van 18 jaar? Op 15 december wordt het Expertisepunt Jeugdprostitutie gehoord in de Tweede Kamer, waar deze en andere kwesties aan bod komen in het kader van het wetsvoorstel Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche.

Jerrold Marten van CoMensha doet vervolgens een oproep aan het veld om gevallen van jeugdprostitutie en van loverboyproblematiek te registreren. Daarbij kan het gaan om alle vormen van loverboyproblematiek: ook om stelen, drugsmokkel en valse leningen waar loverboys meisjes toe aanzetten om snel geld te verdienen. De registratie geeft ruimte om de verschillende vormen te benoemen.

Alle instellingen die willen gaan registreren krijgen een training aangeboden.

Lou Repetur: "We horen vaak terug: de weg er naartoe is het aller-pijnlijkst."

In 2010 houdt het Expertisepunt Jeugdprostitutie in zijn huidige vorm op te bestaan. MOVISIE gaat jeugdprostitutie in een breder perspectief plaatsen. Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan een voorstadium zijn van jeugdprostitutie. Dit gedrag komen meldpunten en hulpverleners steeds vaker tegen. MOVISIE zal zich dan ook gaan richten op de aanpak van allerlei vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Meer informatie over dit onderwerp en over het congres vindt u op: www.jeugdprostitutie.nu
Reageren? stuur een mail naar: jeugdprostitutie@movisie.nl